

Den "perfekta" bananen

- Banan är god och nyttig snabbmat
- De flesta bananer som säljs i Sverige kommer från Centralamerika (CA)
- Handeln i CA domineras av multinationella företag, exempelvis Dole Food och Chiquita Brands
- För att få kosmetiskt perfekta bananer behövs mycket konstgödsel och bekämpningsmedel i bananplantagerna i CA
- Plantagebananer är billigare därför att sociala och miljörelaterade kostnader inte ingår i priset.

Några sociala kostnader:

- Många bananarbetare har ofullständig utrustning eller ingen alls
- Många kemikalier som används inom bananproduktionen klassificeras som cancerframkallande ämnen och är förbjudna i industrialiserade länder
- Bananarbetare är ständigt utsatta för giftiga kemikalier
- WHO uppskattar att omkring tre miljoner bönder och lantarbetare drabbas av akut bekämpningsmedelsförgiftning årligen
- Många av de kemikalier som används inom bananproduktionen kan orsaka cancer, yrsel, nedsatt syn, fosterskador, skador på lever, njurar och det centrala nervsystemet
- Många arbetare saknar sjukförsäkring och tvingas betala för läkarbesök och vård
- Bananarbetare har under senare år tvingats jobba längre dagar utan att få högre lön eller övertidsersättning
- Kvinnliga arbetare tjänar i regel sämre än manliga arbetskamrater
- Bananarbetare som vänder sig till en fackförening kan förlora jobbet eller hamna på en svart lista
- Fackliga ledare lever ofta under hot, trakasserier och vissa riskerar livet

Företagarna vägrar betala

- Minst 10 000 bananarbetare i Nicaragua beräknas idag lida av skador orsakade av Nemagon.

- Nemagon är ett svampmedel som användes under 1970- och 1980-talen i CA
- Flera tusen bananarbetare i Nicaragua har drivit en rättslig process mot Dole (Standard Fruit), som ägde plantagen, mot Shell Oil som distribuerar Nemagon i Nicaragua och mot Dow Chemicals som tillverkade giftet
- Företagen nekar till anklagelserna och vägrar betala

Några miljökostnader

- Regnskogsområden skövlas
- Erosion och intensiv kemikalieanvändning reducerar allt liv i och omkring plantagerna som ofta kallas "biologiska öknar"
- Enligt studier träffar omkring en fjärdedel av kemikalierna som sprutas i bananplantagerna inte bananplantorna utan istället människor, djur, floder och arbetsbostäder
- Ett stort antal giftiga restprodukter har hittats i mark, vatten, sediment och fisk i trakter som ligger intill bananplantager
- Omfattande fiskdöd har fastlagts av Ministerio de Salud i Costa Rica (1998)

Köp ekologiskt odlade bananer!

- KRAV-bananer kommer från plantager där kemiska bekämpningsmedel är förbjudna; kompost och grüngödslingsväxter används istället för konstgödsel
- Rättvisa bananer bygger upp märkning på en rad sociala och ekologiska kriterier.
- Ekologiskt odlade bananer är ofta lite mindre och kan inte konkurrera i priset med billiga plantagebananer, men visst kan de konkurrera i både kvalitet och smak.
- Köp ekologisk odlade bananer och bidra till en bättre värld.

Källa:

17,6 kilo -om bananer, miljö och konsumentmakt av Anna Tibblin, 2000.
<http://www.snf.se/pdf/dok-bananer-176.pdf>

Utformning: X. Holmbäck (2004), SNF i Vaxholm